ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PHILIPPE LÉGER
της 11ης Ιανουαρίου 1996 *

1. Το High Court of Justice, Queen's Bench Division, με τα ερωτήματα που υποβάλλει, καλεί εκ νέου το Δικαστήριο να εξετάσει τη ρύθμιση των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

2. Η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως έχει ως αφετηρία έξι αυτοτελείς προσφυγές οι οποίες ασκήθηκαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά ισαρίθμων αποφάσεων, με τις οποίες το Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων (στο εξής: Υπουργείο ή καθού Υπουργείο) αρνήθηκε τη χορήγηση γαλακτοκομικής ποσοστώσεως στους προσφεύγοντες. Κατόπιν όμως διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου με την οποία αποσύρθηκαν τα ερωτήματα που αφορούσαν τέσσερις από αυτές τις ένδικες διαφορές, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διέταξε, με διάταξη της 14ης Δεκεμβρίου 1994, τη διαγραφή της υποθέσεως καθόσον αφορούσε τους διαδίκους των διαφορών αυτών. Συνεπώς, στο παρόν στάδιο της διαδικασίας, σας υποβάλλονται μόνον τα ερωτήματα που ανέκυψαν στο πλαίσιο των δύο κυρίων δικών που εκκρεμούν ακόμη, τις οποίες κίνησαν αντιστοίχως οι H. & R. Ecroyd Holdings Ltd (στο εξής: Ecroyd Ltd) και ο John Ecroyd.

3. Πριν εκθέσω τα πραγματικά περιστατικά εκάστης των δύο αυτών υποθέσεων, θα ήθελα να υπενθυμίσω, με όσο το δυνατό μεγαλύτερη συντομία, το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο.

Νομικό πλαίσιο

4. Η κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων θεσπίστηκε το 1968 με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 804/68 [1]. Δεδομένου ότι η κατάσταση της αγοράς αυτής χαρακτηριζόταν, εξ αρχής, από μια τάση ανισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζητήσεως, με συνέπεια τη δημιουργία διαρθρωτικών πλεονασμάτων, η εκάστοτε θεσπιζόμενη κοινοτική ρύθμιση σκοπούσε πάντοτε στην αναχαίτιση της αυξήσεως της παραγωγής.

5. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1078/77 [2] προέβλεψε ορισμένα μέτρα με σκοπό τη μείωση της προσφοράς. Μεταξύ άλλων, θεσπίστηκε σύστημα χορηγήσεως πριμοδοτήσεων στους γεωργούς που παραιτούνται, εγγράφως, από την εμπορία

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82).

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί θεσπίσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων για την εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και τη μετατροπή των αγελών βοοειδών γαλακτοκομικής κατευθύνσεως (JO L 131, σ. 1).

του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων που παράγονται στην εκμετάλλευσή τους επί πενταετία (αποκαλούμενες «πριμοδοτήσεις μη εμπορίας»).

6. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού όριζε το ποσό και τον τρόπο καταβολής των πριμοδοτήσεων αυτών ως εξής:

«Η πριμοδότηση μη εμπορίας υπολογίζεται βάσει της ποσότητας γάλακτος ή ισοδύναμης ποσότητας γαλακτοκομικών προϊόντων που παραδόθηκε από τον παραγωγό κατά το ημερολογιακό έτος 1976.

(...)

Ποσό ανερχόμενο στο 50 % της πριμοδοτήσεως καταβάλλεται εντός του πρώτου τριμήνου της περιόδου μη εμπορίας.

Το υπόλοιπο καταβάλλεται σε δύο ισόποσες δόσεις, εκάστη των οποίων ανέρχεται στο 25 % της πριμοδοτήσεως, κατά τη διάρκεια του τρίτου και του πέμπτου έτους, εφόσον ο δικαιούχος αποδεικνύει στις αρμόδιες αρχές ότι οι δεσμεύσεις του άρθρου 2 έχουν τηρηθεί.»

7. Το άρθρο 6, του κανονισμού αυτού ρύθμιζε το σύστημα των μεταβιβάσεων. Σε κάθε διάδοχο γεωργικής εκμεταλλεύσεως μπορούσε να καταβληθεί το υπόλοιπο της πριμοδοτήσεως που είχε χορηγηθεί στον δικαιοπάροχό του, υπό την προϋπόθεση ότι ο διάδοχος θα δεσμευόταν *εγγράφως* να συνεχίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει ο δικαιοπάροχός του.

8. Το 1984 διαπιστώθηκε ότι, παρά τα μέτρα που είχαν τεθεί σε εφαρμογή το 1977, η αύξηση της γαλακτοκομικής παραγωγής συνεχιζόταν αδιαλείπτως. Δεδομένου ότι κατέστησαν αναγκαία αυστηρότερα μέτρα, η κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων τροποποιήθηκε ριζικώς με τη θέσπιση του συστήματος των προσθέτων εισφορών, το οποίο καλείται επίσης «σύστημα των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων».

9. Με το άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 856/84 [3], θεσπίστηκε σύστημα συμπληρωματικών εισφορών, οφειλομένων από κάθε παραγωγό ή από κάθε αγοραστή γάλακτος και υπολογιζομένων επί των ποσοτήτων που υπερβαίνουν μια ατομική ετήσια ποσότητα αναφοράς, αποκαλούμενη «γαλακτοκομική ποσόστωση». Το σύστημα αυτό, αφού καθιερώθηκε αρχικώς για περίοδο *πέντε ετών*, παρατάθηκε, το 1988 [4], μέχρι τις 31 Μαρτίου 1992. Το 1992 το Συμβούλιο, στο πλαίσιο της μεταρρυθμίσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής,

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10).

4 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1109/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988, *που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) 804/68, περί* κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 110, σ. 27).

διατήρησε το σύστημα των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων για περίοδο οκτώ ετών.

10. Δυνάμει της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου 5γ, το σύνολο των ποσοτήτων αναφοράς που χορηγούνται στα πρόσωπα που υπόκεινται στην εισφορά εντός ορισμένου κράτους μέλους δεν μπορεί να υπερβεί μια *συνολική εγγυημένη ποσότητα*, διαφορετική για κάθε κράτος μέλος και ίση προς το σύνολο των ποσοτήτων γάλακτος που παραδόθηκαν σε επιχειρήσεις επεξεργασίας ή μεταποιήσεως γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων εντός κάθε κράτους μέλους κατά το ημερολογιακό έτος 1981, προσαυξημένο κατά 1 %.

11. Οι γενικοί κανόνες εφαρμογής της πρόσθετης εισφοράς θεσπίστηκαν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84 [5]. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η ποσότητα αναφοράς καθορίστηκε βάσει του έτους 1983.

12. Το σύστημα αυτό δεν προέβλεπε τη δυνατότητα χορηγήσεως ποσοστώσεως υπέρ των παραγωγών οι οποίοι, λόγω της συμμετοχής τους στο προσωρινό σύστημα μη εμπορίας που προέβλεπε ο κανονισμός 1078/77, δεν είχαν παραδώσει ή πωλήσει γάλα κατά τη διάρκεια του έτους που είχε ορισθεί ως έτος αναφοράς για τη χορήγηση ποσοστώσεων (οι παραγωγοί αυτοί αποκαλούνται κοινώς «παραγωγοί Slom» [6]).

13. Το Δικαστήριο, με τις δύο αποφάσεις που εξέδωσε στις υποθέσεις Mulder [7] και Von Deetzen [8], έκρινε ότι η ρύθμιση αυτή, καθόσον, ακριβώς, δεν προέβλεπε τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς Slom, προσέβαλλε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη την οποία μπορεί να είχαν οι παραγωγοί αυτοί στον περιορισμένο χαρακτήρα των αποτελεσμάτων του συστήματος στο οποίο μετείχαν και, ως εκ τούτου, έπρεπε να κηρυχθεί ανίσχυρη.

14. Το Συμβούλιο, προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις αποφάσεις αυτές, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 [9], ο οποίος προσέθεσε ένα νέο άρθρο 3α στον κανονισμό 857/84. Το άρθρο αυτό προβλέπει την *προσωρινή χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς* (κοινώς αποκαλούμενη «ποσόστωση Slom») σε ορισμένες κατηγορίες παραγωγών οι οποίοι είχαν μετάσχει σε συστήματα μη εμπορίας και πληρούσαν ορισμένες προϋποθέσεις.

5 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13).

6 — Η έκφραση «Slom» προέρχεται από την ολλανδική έκφραση «slachtoffers omschakeling» που σημαίνει «θύματα της μετατροπής». Τα αρχικά SLOM χρησιμοποιούνταν παλαιότερα στις Κάτω Χώρες: προέρχονται από το «Stopzetting Levranties en Omschakeling Melkproduktie» που σημαίνει «διακοπή παράδόσεως και μετατροπή της παραγωγής γάλακτος».

7 — Απόφαση της 28ης Απριλίου 1988, 120/86 (Συλλογή 1988, σ. 2321).

8 — Απόφαση της 28ης Απριλίου 1988, 170/86 (Συλλογή 1988, σ. 2355).

9 — Κανονισμός της 20ής Μαρτίου 1989 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 84, σ. 2).

15. Η χορήγηση αυτή ποσοστώσεως Slom προϋπόθετε την τήρηση ορισμένων προθεσμιών. Ως εκ τούτου, κατά το νέο άρθρο 3α, η περίοδος μη εμπορίας έπρεπε να λήγει μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 και η αίτηση χορηγήσεως ποσοστώσεως έπρεπε να υποβληθεί από τον παραγωγό εντός προθεσμίας τριών μηνών αρχομένης από τις 29 Μαρτίου 1989.

16. Η παράγραφος 2 του άρθρου 3α καθόριζε το ύψος της ειδικής ποσότητας αναφοράς στο 60 % της ποσότητας γάλακτος που είχε παραδώσει ο παραγωγός κατά τους δώδεκα ημερολογιακούς μήνες που προηγήθηκαν του μηνός καταθέσεως της αιτήσεως χορηγήσεως πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο παραγωγός δεν είχε απολέσει το δικαίωμα πριμοδοτήσεως (*ο λεγόμενος «κανόνας του 60 %»*). Η διάταξη αυτή προέβλεπε επίσης κανόνες σχετικούς με το ύψος της ποσοστώσεως που έπρεπε να χορηγηθεί, τόσο στον μεταβιβάζοντα όσο και στον προς ον η μεταβίβαση, σε περίπτωση μεταβιβάσεως μέρους της εκμεταλλεύσεως κατά τη διάρκεια μιας περιόδου μη εμπορίας.

17. Το άρθρο 3α, παράγραφος 3, καθόριζε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς μπορούσε να καταστεί οριστική: η παραγωγή έπρεπε να είναι ίση προς το 80 % της χορηγηθείσας ποσοστώσεως εντός δύο ετών από τις 29 Μαρτίου 1989, άλλως, ο παραγωγός έχανε το δικαίωμα στην ποσόστωση, η οποία επιστρεφόταν στην κοινοτική εφεδρική ποσότητα (*ο λεγόμενος «κανόνας του όλα ή τίποτα»*).

18. Εντούτοις, δεν μπορούσαν να τύχουν ποσοστώσεως Slom, υπό την έννοια του άρθρου 3α, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, οι παραγωγοί που είχαν ήδη λάβει ποσόστωση υπό τις προϋποθέσεις που καθόριζαν άλλες διατάξεις του συστήματος της πρόσθετης εισφοράς (*ο λεγόμενος «κανόνας της μη σωρεύσεως»*).

19. Στη συνέχεια, εκδόθηκαν διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου, οι οποίες κήρυξαν ανίσχυρες ή ερμήνευσαν ορισμένες από τις διατάξεις αυτές.

20. Έτσι, στις υποθέσεις Spagl [10] και Pastätter [11], το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρες τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 3α, κρίνοντας ότι προσέβαλλαν τις δικαιολογημένες προσδοκίες των παραγωγών που είχαν μετάσχει στο σύστημα μη εμπορίας, και τούτο για τον λόγο ότι η πρώτη από τις διατάξεις αυτές προέβλεπε ότι αποκλείονταν από το ευεργέτημα των ποσοστώσεων Slom οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληγε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ενώ η δεύτερη θέσπιζε τον κανόνα του 60 %.

21. Η δε απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, Rauh [12] (στο εξής: απόφαση Rauh), διευκρίνισε το σύστημα των μεταβιβάσεων. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι το

10 — Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89 (Συλλογή 1990, σ. I-4539).

11 — Απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-217/89 (Συλλογή 1990, σ. I-4585).

12 — C-314/89, Συλλογή 1991, σ. I-1647.

άρθρο 3α έχει την έννοια ότι επιτρέπει, υπό τους όρους που καθορίζει, τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς στον παραγωγό ο οποίος ανέλαβε γεωργική εκμετάλλευση, εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη, μετά τη λήξη της υποχρεώσεως μη εμπορίας που είχε αναλάβει ο δικαιοπάροχος, δυνάμει του κανονισμού 1078/77.

22. Κατόπιν της εκδόσεως των αποφάσεων αυτών, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91 [13], ο οποίος τροποποιεί εκ νέου τη ρύθμιση. Κατ' ουσίαν ο κανονισμός αυτός ορίζει τα εξής:

— καταργεί την προϋπόθεση της προθεσμίας, βάσει της οποίας μόνο οι παραγωγοί των οποίων η δέσμευση μη εμπορίας εξέπνεε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 είχαν δικαίωμα να λάβουν ειδική ποσότητα αναφοράς·

— καταργεί τον κανόνα του 60 %·

— καταργεί τον κανόνα του όλα ή τίποτα (διατηρείται η αρχή του 80 % αλλά, αν η παραγωγή δεν φθάσει το ποσοστό αυτό, η ποσόστωση δεν επιστρέφεται στην κοινοτική εφεδρική ποσότητα· χορηγείται στον παραγωγό το μέρος της ποσοστώσεως που αναλογεί στην ποσότητα που πράγματι παρήγαγε κατά τα δύο αυτά έτη)·

— τροποποιεί το καθεστώς των μεταβιβάσεων, σύμφωνα με την απόφαση Rauh, προβλέποντας τη δυνατότητα χορηγήσεως γαλακτοκομικής ποσοστώσεως στον παραγωγό ο οποίος ανέλαβε γεωργική εκμετάλλευση, εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη, *μετά* τη λήξη της υποχρεώσεως μη εμπορίας που είχε αναλάβει ο δικαιοπάροχος, αλλά πριν από τις 29 Ιουνίου 1989, αφού υποβάλει αίτηση εντός τριών μηνών από της 1ης Ιουλίου 1991 (η κατηγορία αυτή παραγωγών καλείται κοινώς «Slom II»)·

— διατηρεί τον κανόνα της μη σωρεύσεως.

23. Επί του τελευταίου αυτού κανόνα ακριβώς καλείται το Δικαστήριο εκ νέου να αποφανθεί με την αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Με την απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 1992, Wehrs [14] (στο εξής: απόφαση Wehrs), το Δικαστήριο έκρινε ότι ο κανόνας της μη σωρεύσεως που διατυπώνεται στο άρθρο 3α, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ήταν ανίσχυρος, κατά το μέτρο που απέκλειε τη χορήγηση ποσοστώσεων Slom στους παραγωγούς Slom (αποκαλούμενους «Slom III»), οι οποίοι είχαν αναδεχθεί εκμετάλλευση μετέχουσα στο σύστημα μη εμπορίας δυνάμει του κανονισμού 1078/77, εάν οι παραγωγοί αυτοί (εκδοχείς πριμοδοτήσεων

13 — Κανονισμός της 13ης Ιουνίου 1991 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 150, σ. 35).

14 — C-264/90, Συλλογή 1992, σ. I-6285.

μη εμπορίας) είχαν ήδη λάβει ποσόστωση υπό τις προϋποθέσεις του κοινού δικαίου που προβλέπει ο κανονισμός 857/84. Με την απόφαση Twijnstra [15], το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε περίπτωση μερικής μεταβιβάσεως εκμεταλλεύσεως μετέχουσας σε σύστημα μη εμπορίας, το άρθρο 3α έχει την έννοια ότι επιτρέπει την κατανομή της ποσοστώσεως Slom μεταξύ του μεταβιβάζοντος και του προς ον η μεταβίβαση κατ' αναλογία προς τις μεταβιβασθείσες εκτάσεις.

24. Το Συμβούλιο, προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις δύο αυτές αποφάσεις, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2055/93 [16], με έναρξη ισχύος τη 2α Αυγούστου 1993, ο οποίος καταργεί οριστικώς, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, τον κανόνα της μη σωρεύσεως.

25. Θα ήθελα, τέλος, να αναφέρω τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2187/93 [17], με έναρξη ισχύος την 8η Αυγούστου 1993, ο οποίος προβλέπει την υπό ορισμένες προϋποθέσεις χορήγηση αποζημιώσεως σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος που εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους, καθόσον η αρχική κοινοτική ρύθμιση δεν είχε προβλέψει τη χορήγηση γαλακτοκομικής ποσοστώσεως σε όσους είχαν αναλάβει δέσμευση μη εμπορίας.

26. Το σύνολο των ανωτέρω διατάξεων αποτελεί το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται η πραγματική κατάσταση των δύο ενδίκων διαφορών λόγω των οποίων υποβλήθηκε η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

Πραγματικό πλαίσιο

Ecroyd Ltd

27. Η εταιρία Ecroyd Ltd αγοράστηκε το 1966 από τον Richard Ecroyd (ο οποίος εξακολουθεί να κατέχει την πλειοψηφία των εταιρικών της μεριδίων) και από εκπροσώπους διαφόρων οικογενειακών συμφερόντων, μεταξύ των οποίων οι «trustees» ενός «Children's settlement trust» (στο εξής: Children's settlement), συσταθέντος το 1965 από τον Richard Ecroyd για τα τέκνα του.

28. Η Ecroyd Ltd εκμεταλλευόταν, ως μισθώτρια, εννέα αγροκτήματα, των οποίων κύριοι ήταν η οικογένεια Ecroyd και το trust.

29. Το 1976 η Ecroyd Ltd και η εταιρία Fountain Farming συνέστησαν από κοινού την εταιρία Credenhill Farming, στην οποία υπεκμίσθωσε τέσσερα από τα εννέα προαναφερθέντα αγροκτήματα, εκ των οποίων το ένα ονομάζεται Lyvers Ocle.

15 — Απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, C-81/91 (Συλλογή 1993, σ. I-2455).

16 — Κανονισμός της 19ης Ιουλίου 1993 για τη χορήγηση μιας ειδικής ποσότητας αναφοράς σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 187, σ. 8).

17 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 1993, για την προσφορά αποζημίωσης σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίοι εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους (ΕΕ L 196, σ. 6).

30. Το 1980 η Ecroyd Ltd και η Credenhill Farming υπέβαλαν εκάστη αιτήσεις συμμετοχής σε σύστημα μη εμπορίας, αντιστοίχως, για τα πέντε αγροκτήματα που διαχειριζόταν η πρώτη και για τα τέσσερα αγροκτήματα που διαχειριζόταν η δεύτερη. Εν τέλει, μόνον η Credenhill Farming έλαβε μέρος στο σύστημα μη εμπορίας για χρονικό διάστημα πέντε ετών, με έναρξη τη 14η Νοεμβρίου 1980 και λήξη τη 13η Νοεμβρίου 1985. Εξάλλου, η Ecroyd Ltd παραιτήθηκε της συμμετοχής στο σύστημα αυτό και συνέχισε να παράγει γάλα στα πέντε αγροκτήματα που εκμεταλλευόταν ως μισθώτρια και για τα οποία είχε λάβει αρχική ποσόστωση, κατόπιν αιτήσεώς της, το 1984.

31. Μεταξύ 1980 και 1984, η σύνθεση της εταιρίας Credenhill Farming μεταβλήθηκε επανειλημμένως. Εν τέλει, ενώ οι δύο εναπομείναντες εταίροι ήταν η Ecroyd Ltd και ο Richard Ecroyd, η εταιρία αυτή λύθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1984, κατόπιν της αποχωρήσεως του Richard Ecroyd. Τα περιουσιακά στοιχεία και τις δραστηριότητες της Credenhill Farming αναδέχθηκε ο μόνος εναπομένων εταίρος, η Ecroyd Ltd, η οποία συνέχισε την εκμετάλλευση για δικό της λογαριασμό. Η Ecroyd Ltd, μολονότι δεν είχε αναλάβει εγγράφως υποχρέωση, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 1078/77, να συνεχίσει τη δέσμευση μη εμπορίας που είχε αναλάβει η δικαιοπάροχός της Credenhill Farming, δεν παρήγαγε γάλα στα τέσσερα αγροκτήματα κατά τη διάρκεια του υπολοίπου της πενταετίας για την οποία είχε αναληφθεί η δέσμευση αυτή, λόγω του ότι θεωρούσε ότι ίσχυε, και ως προς αυτήν, η δέσμευση μη εμπορίας που είχε αναλάβει η Credenhill Farming.

32. Στις 18 Δεκεμβρίου 1984 καταβλήθηκε στην Credenhill Farming το τελευταίο τμήμα της πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, κατόπιν αιτήσεως υπογραφείσας από τον Richard Ecroyd και τον John Ecroyd, οι οποίοι εμφανίστηκαν ως «εταίροι, διαχειριστής, κύριος και κάτοχος» (κατά τον χρόνο αυτό το Υπουργείο δεν είχε πληροφορηθεί τη λύση της εταιρίας).

33. Μετά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας, η Ecroyd Ltd επιδίωξε να της χορηγηθούν ποσοστώσεις Slom για τις εκτάσεις των τεσσάρων αγροκτημάτων που εκμεταλλευόταν προηγουμένως η Credenhill Farming. Το Υπουργείο απέρριψε δύο διαδοχικές αιτήσεις, υποβληθείσες η πρώτη στις 17 Αυγούστου 1989 και η δεύτερη, κατόπιν της εκδόσεως των προπαρατεθεισών αποφάσεων Spagl, Pastätter και Rauh, στις 14 Φεβρουαρίου 1991, με το σκεπτικό ότι η προσφεύγουσα είχε ήδη λάβει αρχική ποσόστωση δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 857/84 (για τα πέντε αγροκτήματα που εξακολουθούσε να εκμεταλλεύεται η Ecroyd Ltd), και ότι οι τροποποιήσεις που επήλθαν με τον κανονισμό 1639/91 δεν μετέβαλαν τη θέση της. Συνεπώς, το Υπουργείο αρνήθηκε τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς, κυρίως βάσει του κανόνα της μη σωρεύσεως.

34. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Ecroyd Ltd ισχυρίστηκε ότι εδικαιούτο να λάβει ποσόστωση Slom. Αφενός, είχε πράγματι μετάσχει σε σύστημα μη εμπορίας κατά τη λήξη του οποίου αποκτούσε το δικαίωμα, δυνάμει της ρυθμίσεως του 1989, να λάβει την ποσόστωση αυτή. Συγκεκριμένα, μολονότι είναι αληθές ότι η δέσμευση στο πλαίσιο του συστήματος αυτού είχε αρχικώς

αναληφθεί τυπικά από την Credenhill Farming, παρά ταύτα η Ecroyd Ltd εμποδιζόταν από τη δέσμευση αυτή όταν κατέστη το μοναδικό εναπομένον μέλος της ομάδας των εταίρων που συνέστησαν την εταιρία Credenhill Farming. Δεν υπήρξε μεταβίβαση της εκμεταλλεύσεως από την Credenhill Farming στην Ecroyd Ltd, υπό την έννοια του άρθρου 6 του κανονισμού 1078/77, και, ως εκ τούτου, δεν ήταν αναγκαίο να αναλάβει νέα δέσμευση η Ecroyd Ltd, η οποία τηρούσε τους όρους της δεσμεύσεως μη εμπορίας. Αφετέρου, η Ecroyd Ltd φρονεί ότι το επιχείρημα που προβάλλει το καθού Υπουργείο, αντλούμενο από τον κανόνα της μη σωρεύσεως, δεν ευσταθεί υπό το φως της αποφάσεως Wehrs.

35. Εξάλλου, το καθού Υπουργείο ισχυρίζεται ότι στις 30 Σεπτεμβρίου 1984 επήλθε μεταβίβαση από έναν «παραγωγό» (υπό την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο α', του κανονισμού 1078/77) προς άλλον. Συνεπώς, κατά το μέτρο που η Ecroyd Ltd δεν δεσμεύθηκε εγγράφως κατά την ημερομηνία αυτή να συνεχίσει τη δέσμευση μη εμπορίας που είχε αναλάβει η Credenhill Farming, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 1078/77, δεν μπορεί να αξιώνει να της χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς. Εάν, παρά ταύτα, η Credenhill Farming και η Ecroyd Ltd θεωρηθούν ως ο ίδιος «παραγωγός», πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Ecroyd Ltd παρέβη τη δέσμευσή της να μην παράγει γάλα στην εκμετάλλευσή της και, συνεπώς, απώλεσε το δικαίωμα λήψεως πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, διότι, κατά την περίοδο κατά την οποία ίσχυε το σύστημα μη εμπορίας, συνέχισε τη γαλακτοπαραγωγή σε πέντε αγροκτήματα. Εξάλλου, η συλλογιστική του Δικαστηρίου στην απόφαση Wehrs δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση της προσφεύγουσας, δεδομένου ότι η συλλογιστική αυτή περιορίζεται στην εξέταση της καταστάσεως των εκδοχέων πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, κατάσταση η οποία δεν συμπίπτει με αυτή της Ecroyd Ltd.

36. Εντός του πλαισίου αυτού, το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Έχει το καθού Υπουργείο την εξουσία και/ή την υποχρέωση, να χορηγήσει *προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς* στην προσφεύγουσα και/ή ή να την αντιμετωπίσει ως εάν της είχε χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς:

i) κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου· και/ή

ii) κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-264/90, Wehrs,

εφόσον

α) η προσφεύγουσα ήταν εταίρος εταιρίας η οποία διαχειριζόταν την

εκμετάλλευση και είχε αναλάβει δέσμευση μη εμπορίας·

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, από πότε γεννάται αυτή η εξουσία και/ή υποχρέωση;

β) όλοι οι άλλοι εταίροι αποχώρησαν από την εταιρία πριν από τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας, έκτοτε δε την εκμετάλλευση του αγροκτήματος για το οποίο είχε αναληφθεί η δέσμευση μη εμπορίας συνέχισε για δικό της λογαριασμό η προσφεύγουσα·

2) Αν η απάντηση στο ερώτημα 1 είναι ότι το καθού Υπουργείο δεν έχει αυτή την εξουσία και/ή την υποχρέωση, είναι το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89, παράνομο και ανίσχυρο καθόσον αποκλείει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς υπό τις ανωτέρω περιστάσεις;

γ) μετά την αποχώρηση των λοιπών εταίρων, η προσφεύγουσα δεν παρήγαγε γάλα στην εκμετάλλευση κατά τον εναπομένοντα χρόνο ισχύος της αρχικής δεσμεύσεως μη εμπορίας την οποία είχε αναλάβει η εταιρία·

3) Αν η απάντηση στο ερώτημα 2 είναι ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 είναι παράνομο και ανίσχυρο καθόσον αποκλείει τη χορήγηση γαλακτοκομικής ποσοστώσεως στην προσφεύγουσα, έχει το καθού Υπουργείο την εξουσία και/ή την υποχρέωση να χορηγήσει γαλακτοκομική ποσόστωση στην προσφεύγουσα και/ή να την αντιμετωπίσει ως εάν της είχε χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς, πριν θεσπιστούν νέες κοινοτικές διατάξεις που θα θεραπεύουν ή θα λαμβάνουν υπόψη το ανίσχυρο του επιμάχου μέτρου;

δ) μετά την αποχώρηση των λοιπών εταίρων, η προσφεύγουσα δεν ανέλαβε εγγράφως νέα δέσμευση, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 1078/77 του Συμβουλίου, να συνεχίσει τη δέσμευση μη εμπορίας που είχε αναλάβει η εταιρία·

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, από πότε γεννάται αυτή η εξουσία και/ή υποχρέωση;

ε) η προσφεύγουσα είχε λάβει αρχική ποσόστωση για μια αυτοτελή εκμετάλλευση;

4) Αν η απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα είναι ότι το καθού Υπουργείο έχει

την εξουσία και/ή την υποχρέωση να χορηγήσει ειδική ποσότητα αναφοράς στην προσφεύγουσα και/ή να την αντιμετωπίσει ως εάν της είχε χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς, προτού το Συμβούλιο των Υπουργών θεσπίσει νέα ρύθμιση και/ή κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-264/90, Wehrs, δικαιούται κατ' αρχήν η προσφεύγουσα να απαιτήσει αποζημίωση από το καθού Υπουργείο λόγω της αρνήσεως αυτού να της χορηγήσει ειδική ποσότητα αναφοράς;

5) Αν η απάντηση στο ερώτημα 4 είναι ότι η προσφεύγουσα δικαιούται αποζημιώσεως από το καθού Υπουργείο, βάσει ποιων κανόνων πρέπει να υπολογιστεί το ύψος της αποζημιώσεως αυτής;»

John Ecroyd

37. Προσφεύγων στην υπόθεση αυτή είναι ο υιός του Richard Ecroyd. Όπως και στην πρώτη υπόθεση, ο προσφεύγων ζητεί τη χορήγηση ποσοστώσεων για το αγρόκτημα Lyvers Ocle.

38. Το Lyvers Ocle, το οποίο αρχικώς αποτελούσε τμήμα της ιδιοκτησίας που κατήχετο από τους trustees του Children's settlement είχε μισθωθεί από την Ecroyd Ltd. Το αγρόκτημα αυτό ήταν ένα από τα τέσσερα αγροκτήματα που υπεκμίσθωσε η Ecroyd Ltd στην Credenhill Farming, η οποία τα εκμεταλλευόταν, υπό καθεστώς μη εμπορίας, από τις 14 Νοεμβρίου 1980 μέχρι τη λύση της, στις 30 Σεπτεμβρίου 1984. Έκτοτε, η εκμετάλλευση του εν λόγω αγροκτήματος καθώς και των τριών άλλων, ανελήφθη από την Ecroyd Ltd, η οποία τήρησε τη δέσμευση μη εμπορίας μέχρι την προβλεφθείσα ημερομηνία της 13ης Νοεμβρίου 1985.

39. Σύμφωνα με τους όρους του Children's settlement, ο John Ecroyd, ως ένα από τα τέσσερα τέκνα του Richard Ecroyd, είχε το δικαίωμα να λάβει το ένα τέταρτο της περιουσίας του trust την ημέρα που θα συμπλήρωνε το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του, δηλαδή στις 22 Ιουνίου 1983. Στη συνέχεια, οι trustees και οι δικαιούχοι αποφάσισαν να διανείμουν τα αγροκτήματα μεταξύ των τέκνων αντί να τα πωλήσουν και να διανείμουν το προϊόν της πωλήσεως.

40. Στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής, ο John Ecroyd ζήτησε να του δοθεί το Lyvers Ocle ως αντάλλαγμα της συμμετοχής του στην περιουσία του trust. Στις 21 Απριλίου 1987 ο John Ecroyd άρχισε γαλακτοκομική παραγωγή στο αγρόκτημα αυτό, το οποίο κατείχε τότε ως υπομισθωτής της Ecroyd Ltd, με την αρχική ποσόστωση που του είχε μεταβιβάσει η εταιρία αυτή.

41. Στις 22 Δεκεμβρίου 1989 η εκμετάλλευση Lyvers Ocle μεταβιβάστηκε από τους trustees του Children's settlement στον John Ecroyd. Ως εκ τούτου, ο John Ecroyd κατέστη συγχρόνως κύριος των εκτάσεων και υπομισθωτής της Ecroyd Ltd. Για τη μεταβίβαση

αυτή, ο John Ecroyd υποχρεώθηκε να καταβάλει ποσό 40 877 λιρών στερλινών (UK£), ως αντιστάθμισμα της διαφοράς μεταξύ της αξίας του μεριδίου του επί της περιουσίας του trust το οποίο εδικαιούτο δυνάμει του Children's settlement και της αξίας της μεταβιβασθείσας ιδιοκτησίας (εκτιμωμένης σε 250 000 UK£).

42. Στις 25 Σεπτεμβρίου 1991 ο John Ecroyd, εμφανιζόμενος ως ο διάδοχος της Credenhill Farming, υπέβαλε αίτηση χορηγήσεως ποσοστώσεως Slom II για το Lyvers Ocle. Το Υπουργείο απέρριψε την αίτησή του με την αιτιολογία ότι η μεταβίβαση είχε πραγματοποιηθεί μετά τις 29 Ιουνίου 1989 και, ως εκ τούτου, ο John Ecroyd δεν υπαγόταν στο καθεστώς των «διαδόχων» υπό την έννοια του κανονισμού 1639/91.

43. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο John Ecroyd ισχυρίστηκε ότι, εφόσον απέκτησε το Lyvers Ocle εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη, μετά τη λήξη της δεσμεύσεως μη εμπορίας που είχε αναλάβει η Credenhill Farming, αλλά πριν τις 29 Ιουνίου 1989, και συγχρόνως υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση ποσοστώσεως Slom εντός τριών μηνών μετά την 1η Ιουλίου 1991, είχε δικαίωμα, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 1639/91, να λάβει ποσόστωση για το Lyvers Ocle. Ο John Ecroyd ισχυρίζεται ότι, μολονότι η μεταβίβαση πραγματοποιήθηκε τυπικώς μόλις στις 22 Δεκεμβρίου 1989, είχε, κατ' ουσίαν, αναλάβει την εκμετάλλευση πριν από την ημερομηνία που καθορίζει ο κανονισμός.

44. Αντιθέτως, το καθού Υπουργείο φρονεί ότι ο προσφεύγων δεν πληροί καμία από τις προϋπόθεσεις χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς του κανονισμού 764/89 ή του κανονισμού 1639/91. Κατ' αρχάς, ο προσφεύγων, μη έχοντας μετάσχει σε σύστημα πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, δεν μπορεί να αξιώσει τη χορήγηση ποσοστώσεως Slom I δυνάμει των κανονισμών αυτών. Επιπλέον, δεν βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με τον εκδοχέα της πριμοδοτήσεως, ως προς τον οποίο εξακολουθεί να ισχύει η δέσμευση μη εμπορίας του δικαιοπαρόχου του. Τέλος, δεν μπορεί να του χορηγηθεί ποσόστωση Slom II, καθόσον δεν πληρούται καμία από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις. Αφενός, δεδομένου ότι ο προσφεύγων απέκτησε την εκμετάλλευση μόλις στις 22 Δεκεμβρίου 1989, δεν πληροί την προϋπόθεση της προθεσμίας που προβλέπει ο κανονισμός 1639/91, ο οποίος απαιτεί να έχει αποκτηθεί εκ κληρονομίας η εκμετάλλευση πριν από τις 29 Ιουνίου 1989. Αφετέρου, οι δικαιοπάροχοί του, αιτούντες την ποσόστωση ως κύριοι, ήταν οι trustees του Children's settlement, που δεν είχαν μετάσχει σε σύστημα μη εμπορίας. Τέλος, ο προσφεύγων δεν απέκτησε το Lyvers Ocle εκ κληρονομίας, αλλά μάλλον ως αντάλλαγμα των δικαιωμάτων που είχε στην περιουσία του trust.

45. Το High Court of Justice, εκτιμώντας ότι και στην περίπτωση αυτή η ένδικη διαφορά θέτει προβλήματα ερμηνείας και/ή κύρους ορισμένων διατάξεων των προαναφερθέντων κανονισμών, καλεί το Δικαστήριο να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Έχει το καθού Υπουργείο την εξουσία και/ή την υποχρέωση, να χορηγήσει ειδική ποσότητα αναφοράς στον προ-

σφεύγοντα και/ή ή να τον αντιμετωπίσει ως εάν του είχε χορηγηθεί τέτοια ποσότητα:

i) κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 και 1639/91 του Συμβουλίου· και/ή

ii) κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-264/90, Wehrs,

εφόσον

α) ο προσφεύγων ήταν δικαιούχος μεριδίου επί της περιουσίας του "Children's settlement", το οποίο περιελάμβανε μεταξύ άλλων εκτάσεις γαιών και απέκτησε πλήρη εξουσία επί του μεριδίου του στο "settlement" αυτό κατά τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας του το 1983·

β) οι εν λόγω εκτάσεις γαιών είχαν εκμισθωθεί από τους "trustees" του "Children's settlement" προς την H & R Ecroyd Ltd, η οποία τις εκμεταλλευόταν·

γ) μέρος των εκτάσεων αυτών υπομισθώθηκε στη συνέχεια από μια εταιρία, την Credenhill Farming, η οποία τις εκμεταλλευόταν και μεταξύ των εταίρων της οποίας περιλαμβανόταν η H & R Ecroyd Ltd·

δ) η Credenhill Farming ανέλαβε δέσμευση μη εμπορίας κατά τον κανονισμό 1078/77 του Συμβουλίου, όσον αφορά την εκμετάλλευσή της, δηλαδή τις εκτάσεις γαιών που υπομίσθωνε κατά τα ανωτέρω·

ε) όλοι οι άλλοι εταίροι αποχώρησαν από την εταιρία Credenhill Farming πριν από τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας, έκτοτε δε την εκμετάλλευση του αγροκτήματος για το οποίο είχε αναληφθεί η δέσμευση μη εμπορίας ανέλαβε για δικό της λογαριασμό η H & R Ecroyd Ltd·

στ) η Credenhill Farming και, στη συνέχεια, η H & R Ecroyd Ltd τήρησαν τους όρους της δεσμεύσεως μη εμπορίας. Ειδικότερα, μετά την αποχώρηση των λοιπών εταίρων της εταιρίας, η H & R Ecroyd Ltd δεν παρήγαγε γάλα στην εκμετάλλευση κατά τον εναπομένοντα χρόνο ισχύος της αρχικής δεσμεύσεως μη εμπορίας την οποία είχε αναλάβει η εταιρία·

ζ) μετά την αποχώρηση των λοιπών εταίρων της εταιρίας, η H & R Ecroyd Ltd δεν δεσμεύθηκε εγγράφως, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 1078/77, να συνεχίσει τη δέσμευση μη εμπορίας που είχε αναλάβει η δικαιοπάροχος εταιρία·

η) η H & R Ecroyd Ltd είχε λάβει αρχική ποσόστωση για άλλη εκμετάλλευση·

θ) το 1987, μετά τη λήξη της αρχικής περιόδου μη εμπορίας, μέρος των εκτάσεων για τις οποίες είχε αναληφθεί αρχικώς δέσμευση μη εμπορίας από την Credenhill Farming υπεκμισθώθηκε από την H & R Ecroyd Ltd στον προσφεύγοντα, ο οποίος τις εκμεταλλεύεται έκτοτε·

ι) τον Δεκέμβριο του 1989, η πλήρης κυριότητα επί των εν λόγω εκτάσεων μεταβιβάστηκε, διατηρουμένης της μισθώσεως από την H & R Ecroyd Ltd, στον προσφεύγοντα από τους "trustees" του "Children's settlement", ως αντάλλαγμα των δικαιωμάτων του προσφεύγοντος στο πλαίσιο του "Children's settlement"·

ια) για την εν λόγω μεταβίβαση ο προσφεύγων κατέβαλε στους "trustees", ως αντιστάθμισμα, ποσό ίσο προς τη διαφορά μεταξύ της αξίας του μεριδίου του προσφεύγοντος στο πλαίσιο του Children's settlement και της αξίας του μεταβιβαζομένου ακινήτου, λαμβανομένου υπόψη του ότι για τις εν λόγω εκτάσεις δεν υπήρχε ειδική ποσότητα αναφοράς;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, από πότε γεννάται αυτή η εξουσία και/ή η υποχρέωση;

2) Αν η απάντηση στο ερώτημα 1 είναι ότι το καθού Υπουργείο δεν έχει αυτήν την εξουσία και/ή την υποχρέωση, είναι το άρθρο 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 764/89 και 1639/91 του Συμβουλίου, έγκυρο καθόσον αποκλείει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς στον παραγωγό αυτό;

3) Ειδικότερα, αν η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα 1 είναι ότι το καθού Υπουργείο δεν έχει αυτήν την εξουσία και/ή την υποχρέωση, διότι ο προσφεύγων δεν πληροί την προϋπόθεση του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 1639/91, σύμφωνα με την οποία η εκμετάλλευση πρέπει να έχει αποκτηθεί πριν από τις 29 Ιουνίου 1989, είναι έγκυροι οι προπαρατεθέντες κανονισμοί, καθόσον αποκλείουν τους παραγωγούς που απέκτησαν εκμετάλλευση εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη μετά τις 29 Ιουνίου 1989;

4) Αν η απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα είναι ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί, είναι παράνομο και ανίσχυρο καθόσον δεν επιτρέπει τη χορήγηση γαλακτοκομικής ποσοστώσεως στον προσφεύγοντα, έχει το καθού Υπουργείο την εξουσία και/ή την υποχρέωση να χορηγήσει γαλακτοκομική ποσόστωση στον προσφεύγοντα και/ή να τον αντιμετωπίσει ως εάν του είχε χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς, πριν θεσπιστούν νέες κοινοτικές διατάξεις θα θεραπεύουν ή θα λαμβάνουν υπόψη το ανίσχυρο του επίμαχου μέτρου;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, από πότε γεννάται αυτή η εξουσία και/ή η υποχρέωση;

5) Αν η απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα είναι ότι το καθού Υπουργείο είχε την εξουσία και/ή την υποχρέωση να χορηγήσει στον προσφεύγοντα ειδική ποσότητα αναφοράς και/ή να τον αντιμετωπίσει ως εάν του είχε χορηγηθεί ειδική ποσότητα αναφοράς, προτού το Συμβούλιο των Υπουργών θεσπίσει νέα ρύθμιση και/ή κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-264/90, Wehrs, δικαιούται κατ' αρχήν ο προσφεύγων να ζητήσει αποζημίωση από το καθού Υπουργείο λόγω της αρνήσεως του δευτέρου να του χορηγήσει ειδική ποσότητα αναφοράς;

6) Αν η απάντηση στο ερώτημα 5 είναι ότι ο προσφεύγων δικαιούται να απαιτήσει αποζημίωση από το καθού Υπουργείο, βάσει ποιων κανόνων πρέπει να υπολογισθεί το ύψος της αποζημιώσεως αυτής;»

Ερωτήματα που είναι κοινά και στις δύο κύριες δίκες

46. Κατ' ουσίαν, και στις δύο αυτές υποθέσεις, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των ακολούθων τριών ζητημάτων:

1) Εδικαιούντο οι προσφεύγοντες να λάβουν ποσοστώσεις Slom, είτε βάσει της ορθής ερμηνείας της ισχύουσας ρυθμίσεως, είτε λόγω του ανισχύρου, ενόψει της αποφάσεως Wehrs, των κανόνων που δεν επιτρέπουν τη χορήγηση αυτή;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, είχαν οι εθνικές αρχές την υποχρέωση να δεχθούν τις αιτήσεις χορηγήσεως ποσοστώσεων, εφαρμόζοντας απλώς την απόφαση Wehrs και χωρίς να αναμείνουν την παρέμβαση του κοινοτικού νομοθέτη;

3) Εάν οι εθνικές αρχές ήταν πράγματι υποχρεωμένες να χορηγήσουν γαλακτοκομική ποσόστωση κατόπιν της αποφάσεως Wehrs, κατά πόσο θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη τους;

47. Παρά το ότι, όπως είναι προφανές, τα ζητήματα που τίθενται σε καθεμία από τις δύο υποθέσεις ομοιάζουν αισθητά μεταξύ τους, θα εξετάσω χωριστά και διαδοχικά, χάριν ευκολίας.

Απαντήσεις επί των ερωτημάτων στην υπόθεση Ecroyd Ltd

Επί του πρώτου ερωτήματος

48. *Με το πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος* ζητείται να διευκρινιστεί εάν η προσφεύγουσα Ecroyd Ltd εδικαιούτο να λάβει ποσόστωση Slom κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89.

49. Στο πλαίσιο της ρυθμίσεως αυτής, υπενθυμίζω ότι, προκειμένου να αξιώσει ο παραγωγός τη χορήγηση προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς, πρέπει, αφενός, να έχει μετάσχει σε σύστημα μη εμπορίας όπως αυτό που θεσπίζει ο κανονισμός 1078/77 και, αφετέρου, να μην έχει λάβει ποσότητες αναφοράς βάσει άλλης διατάξεως. Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί αν, εν προκειμένω, πληρούνται οι δύο αυτές προϋποθέσεις.

50. Κατ' αρχάς, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι η Ecroyd Ltd μετέσχε σε σύστημα μη εμπορίας; Τυπικώς, τη δέσμευση αυτή ανέλαβε από τις 14 Νοεμβρίου 1980, όχι η προσφεύγουσα, αλλά η εταιρία Credenhill Farming. Εντούτοις, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Ecroyd Ltd κατέληξε να είναι, κατά τη διάρκεια της ισχύος του συστήματος, η μόνη διαχειρίστρια της εκμεταλλεύσεως, συνεχίζοντας συγχρόνως να τηρεί την προηγουμένως αναληφθείσα δέσμευση.

51. Πρέπει, εν πρώτοις, να αρθεί μια ασάφεια την οποία δεν έχει διευκρινίσει η προσφεύγουσα [18]. Όταν η Ecroyd Ltd αναδέχθηκε τα περιουσιακά στοιχεία και τις δραστηριότητες της Credenhill Farming, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι, από την ημερομηνία αυτή, την επιχείρηση διαχειριζόταν ο ίδιος «παραγωγός» όπως και προηγουμένως, υπό την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο α', του κανονισμού 1078/77 [19]. Βεβαίως, μπορεί να γίνει δεκτό ότι ως «παραγωγός» μπορεί να νοείται μια ομάδα προσώπων των οποίων ο αριθμός ποικίλλει [20]. Εξάλλου, κατά τον τρόπο αυτό, μεταξύ του 1980 και

18 — Σημεία 40 επ. των παρατηρήσεών της.

19 — Κατά το άρθρο αυτό:
«ως παραγωγός νοείται:
— ο γεωργός, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, του οποίου η εκμετάλλευση βρίσκεται στο έδαφος της Κοινότητας και ο οποίος ασχολείται με την εκτροφή βοοειδών,
— η ένωση φυσικών ή νομικών προσώπων, που χρησιμοποιούν από κοινού μέσα γεωργικής παραγωγής για την από κοινού εκτροφή βοοειδών στο έδαφος της Κοινότητας».

20 — Βλ., επί παραδείγματι, τα πραγματικά περιστατικά στην απόφαση της 19ης Μαρτίου 1992, C-84/90, Deni (Συλλογή 1992, σ. I-2009).

του 1984, η σύνθεση της Credenhill Farming μεταβλήθηκε επανειλημμένως. Εντούτοις, στις 30 Σεπτεμβρίου 1994 δεν πραγματοποιήθηκε τέτοιου είδους αλλαγή. Τότε, κατά τα στοιχεία της δικογραφίας, συνέβη ένα εντελώς διαφορετικό γεγονός, η λύση της Credenhill Farming. Μολονότι είναι αληθές ότι ο παραγωγός που τη διαδέχθηκε ήταν ένα από τα νομικά πρόσωπα που μετείχαν σ' αυτήν προηγουμένως, παρά ταύτα, κατόπιν της λύσεως, την εκμετάλλευση διαχειριζόταν πράγματι ένας νέος παραγωγός. Κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως χορηγήσεως ποσοστώσεως Slom δεν υφίστατο πλέον ο «παραγωγός» που είχε αναλάβει την αρχική δέσμευση μη εμπορίας.

52. Ας σημειωθεί, εξάλλου, ότι αν οι δύο εταιρίες θεωρούνταν ως ένας και ο αυτός «παραγωγός» θα έπρεπε να γίνει δεκτό ότι δεν τηρήθηκε, όσον αφορά την εκμετάλλευση, η δέσμευση μη εμπορίας, υπό την έννοια του άρθρου 5, στοιχείο β', του κανονισμού 1078/77 [21], δεδομένου ότι η παραγωγή συνεχιζόταν σε πέντε αγροκτήματα.

53. Εφόσον η Ecroyd Ltd δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς τον αρχικό «παραγωγό» που ανέλαβε τη δέσμευση μη εμπορίας, θα ήθελα να εξετάσω εάν αυτή μπορεί, παρά ταύτα, υπό την ιδιότητά της ως «διαδόχου» αυτού του αρχικού παραγωγού να θεωρηθεί ως παραγωγός που μετέσχε σε σύστημα μη εμπορίας.

21 — «ως εκμετάλλευση νοείται: το σύνολο των μονάδων παραγωγής τις οποίες διαχειρίζεται ο παραγωγός και οι οποίες βρίσκονται στο έδαφος της Κοινότητας».

54. Όπως έχω υπενθυμίσει, το άρθρο 6 του κανονισμού 1978/77 επιτρέπει σε κάθε διάδοχο γεωργικής εκμεταλλεύσεως να δεσμευθεί *εγγράφως* να συνεχίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει η δικαιοπάροχός της.

55. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρεί ότι μπορεί να αντλήσει επιχείρημα από το γεγονός ότι η Ecroyd Ltd δεν ανέλαβε τυπικώς τέτοια δέσμευση όταν διαδέχθηκε την Credenhill Farming.

56. Συναφώς, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, στο πλαίσιο της δεσμεύσεως που ανέλαβε η Credenhill Farming το 1980, έκαστος των εταίρων δεσμεύθηκε ατομικώς. Συνεπώς, φρονεί ότι η προσωπική της υπογραφή κατά τον χρόνο αυτόν αρκούσε για την τήρηση των διατυπώσεων της δεσμεύσεώς της.

57. Φρονώ, προπάντων, ότι είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι, παρά τη μη ανανέωση της έγγραφης δεσμεύσεως, η προσφεύγουσα συμμορφώθηκε σχολαστικώς προς την υποχρέωση που είχε αναλάβει η δικαιοπάροχός της να μην εμπορευθεί γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα κατά το υπόλοιπο της περιόδου μη εμπορίας.

58. Το γεγονός αυτό δεν έχει άραγε πρωτεύουσα σημασία ενόψει του σκοπού του κανονισμού 1078/77; Υπενθυμίζω ότι οι πριμοδοτήσεις μη εμπορίας θεσπίστηκαν προ-

κειμένου να τεθεί φραγμός στην ανάπτυξη μιας αγοράς χαρακτηριζομένης από σημαντικά και αυξανόμενα πλεονάσματα. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, έπρεπε να ενθαρρυνθούν οι παραγωγοί να μην εμπορεύονται τα προϊόντα που παράγουν και να τους χορηγείται πριμοδότηση ως αποζημίωση για την απώλεια εισοδήματος από την εμπορία των εν λόγω προϊόντων [22]. Το εφαρμοστέο στις μεταβιβάσεις καθεστώς, το οποίο προβλέπει ο κανονισμός 1078/77, δεν επιδιώκει διαφορετικό στόχο. Και στην περίπτωση αυτή, πρόκειται κατ' ουσίαν περί συμβάσεως μεταξύ της Κοινότητας και ενός παραγωγού. Ο δεύτερος δεσμεύεται κατά κάποιον τρόπο, χάριν του γενικού συμφέροντος, να συνεργαστεί στη μείωση της πλεονάζουσας κοινοτικής παραγωγής, τηρώντας τη δέσμευση που ανέλαβε ο δικαιοπάροχός του, ενώ η Κοινότητα του χορηγεί πριμοδότηση ως αποζημίωση. Εν προκειμένω, η Ecroyd Ltd τήρησε πλήρως τις δικές της «συμβατικές υποχρεώσεις». Θεωρώ ότι το να μη γίνει δεκτό αυτό, απλώς και μόνο διότι η Ecroyd Ltd δεν τήρησε την τυπική προϋπόθεση της *έγγραφης* δεσμεύσεως, αποτελεί ιδιαίτερα αυστηρή λύση, προπάντων αντίθετη προς το πνεύμα του μηχανισμού συνεργασίας μεταξύ της Κοινότητας και των παραγωγών, ο οποίος θεσπίστηκε για την επίτευξη του επιδιωκομένου στόχου.

59. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι η Ecroyd Ltd πράγματι μετέσχε σε σύστημα μη εμπορίας το οποίο παρέχει ενδεχομένως δικαίωμα λήψεως ποσοστώσεως Slom.

22 — Εξάλλου, το πνεύμα αυτό εκφράζει η τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1078/77, η οποία ορίζει τα εξής: «ότι το ποσό των πριμοδοτήσεων πρέπει να καθορίζεται σε επίπεδο που να επιτρέπει να θεωρούνται αυτές ως κάποια αποζημίωση για την απώλεια των εισοδημάτων από την εμπορία των εν λόγω προϊόντων».

60. Εντούτοις, προκειμένου να δικαιούται ο παραγωγός ειδική ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 3α, πρέπει επιπλέον να πληροί μια άλλη προϋπόθεση: να μην έχει λάβει ποσότητα αναφοράς βάσει άλλων διατάξεων. Όμως, εν προκειμένω, ο ίδιος παραγωγός που είχε μετάσχει σε σύστημα μη εμπορίας για την εκμετάλλευση που αποτελείτο από τέσσερα αγροκτήματα είχε επίσης λάβει αρχική ποσόστωση για τα πέντε αγροκτήματα στα οποία είχε συνεχίσει αδιαλείπτως τη γαλακτοκομική παραγωγή. Συνεπώς, η Ecroyd Ltd δεν πληρούσε τη δεύτερη προϋπόθεση που προέβλεπε η τότε ισχύουσα ρύθμιση. Μολονότι στη συνέχεια ο κανόνας της μη σωρεύσεως κηρύχθηκε ανίσχυρος, το καθού Υπουργείο δεν όφειλε βεβαίως να προβλέψει αυτή την κήρυξη του ανισχύρου, δεδομένου ότι, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, «κάθε κανονισμός που τέθηκε σε ισχύ σύμφωνα με τη Συνθήκη πρέπει να τεκμαίρεται έγκυρος εφόσον δεν διαπιστώθηκε το ανίσχυρό του από αρμόδιο δικαστήριο» [23].

61. Συνεπώς, κατά το μέτρο που η Ecroyd Ltd δεν πληρούσε την προϋπόθεση του κανόνα της μη σωρεύσεως, όπως διατυπώθηκε στο άρθρο 3α, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, δεν μπορούσε, κατά την ημερομηνία υποβολής των αιτήσεών της, να λάβει προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς.

62. *Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος* τίθεται το ζήτημα εάν η προσφεύ-

23 — Απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 101/78, Granaria (Συλλογή τόμος 1979/Ι, σ. 305, σκέψη 4).

γουσα εδικαιούτο, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως Wehrs, να λάβει ποσόστωση Slom, δυνάμει του ιδίου άρθρου 3α, παράγραφος 1.

63. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, ο προσφεύγων, Wehrs, είχε λάβει ποσότητα αναφοράς δυνάμει του κανονισμού 857/84. Ο Wehrs είχε ζητήσει την αύξηση αυτής της ποσότητας αναφοράς λόγω αγοράς, πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 857/84, ενός αγροτεμαχίου ως προς το οποίο είχε συνεχίσει να τηρεί τη δέσμευση εκ νέου μετατροπής που είχε αναλάβει ο προηγούμενος κύριος βάσει του κανονισμού 1078/77. Το αίτημα αυτό απορρίφθηκε βάσει του κανόνα της μη σωρεύσεως τον οποίο θεσπίζει το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89.

64. Το Δικαστήριο, κατόπιν της υποβολής προδικαστικού ερωτήματος ως προς το κύρος της διατάξεως αυτής, αποφάνθηκε τα εξής:

«Η επίμαχη διάταξη προσβάλλει (...) τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που μπορούσαν να έχουν οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί στον περιορισμένο χαρακτήρα των υποχρεώσεών τους, τις οποίες ανέλαβαν πριν από την έναρξη ισχύος του συστήματος πρόσθετης εισφοράς επί του γάλακτος. Κατά συνέπεια, η διάταξη αυτή πρέπει να κηρυχθεί ανίσχυρη ως παραβιάζουσα την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (...).

Επομένως, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, είναι ανίσχυρο κατά το μέτρο που αποκλείει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς σε όσους έχει εκχωρηθεί δικαίωμα επί πριμοδοτήσεως κατά τον κανονισμό 1078/77, οι οποίοι έχουν λάβει ποσότητα αναφοράς βάσει του άρθρου 2 του κανονισμού 857/84» [24].

65. Εν πάση περιπτώσει, το ζήτημα που τίθεται είναι αν οι εθνικές αρχές ήσαν υποχρεωμένες να εφαρμόσουν πλήρως αυτή την απόφαση περί κηρύξεως ανισχύρου *πριν* από την έκδοση νέας πράξεως για τη θεραπεία του ανισχύρου αυτού. Πρόκειται κατ' ουσίαν για το ζήτημα ποια είναι, έναντι των εθνικών αρχών, τα αποτελέσματα των αποφάσεων με τις οποίες διαπιστώνεται το ανίσχυρο κοινοτικών πράξεων.

66. Δεδομένου ότι η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος των κοινοτικών πράξεων συνδέεται, ως εκ της φύσεώς της, με τις ένδικες διαφορές που αφορούν τη νομιμότητα των κοινοτικών πράξεων, η θεωρία συχνά υπενθυμίζει τη συγγένειά της προς την προσφυγή ακυρώσεως [25].

24 — Σκέψεις 15 και 16.

25 — Βλ., επί παραδείγματι, Mertens de Wilmars, J.: «Annulation et appréciation de validité dans le traité CEE: convergence ou divergence?», *Mélanges H. Kutscher*, 1981, σ. 283· Isaac, G.: *Droit communautaire général*, σ. 296· Kovar, R., στο *Juris-classeurs Europe*, τόμος 362, σημείο 10, έβδομο εδάφιο.

67. Όσον αφορά τον σύνδεσμο αυτόν, το Δικαστήριο υπογράμμισε τα εξής:

«Αν και η Συνθήκη δεν ορίζει ρητά τις συνέπειες που απορρέουν όταν το Δικαστήριο κρίνει μια πράξη ανίσχυρη στα πλαίσια προδικαστικής διαδικασίας, τα άρθρα 174 και 176 περιέχουν συγκεκριμένους κανόνες όσον αφορά τα αποτελέσματα της ακυρώσεως ενός κανονισμού στο πλαίσιο προσφυγής. Έτσι, το άρθρο 176 ορίζει ότι το όργανο του οποίου η πράξη κηρύχθηκε άκυρη οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Στις αποφάσεις του της 19ης Οκτωβρίου 1977, στις υποθέσεις 117/76 και 16/77, Ruckdeschel και Hansa-Lagerhaus Ströh, "Quellmehl" (Συλλογή τόμος 1977, σ. 531), και στις υποθέσεις 124/76 και 20/77, Moulins et huileries de Pont-à-Mousson και Providence agricole de la Champagne, "Gritz" (Συλλογή τόμος 1977, σ. 535), το Δικαστήριο έχει ήδη αναφερθεί σ' αυτόν τον κανόνα στο πλαίσιο προδικαστικής διαδικασίας» [26].

68. Εντούτοις, μολονότι στο πλαίσιο της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος κοινοτικής πράξεως, το Δικαστήριο προβαίνει πράγματι στο ίδιο είδος ελέγχου όπως στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως, οι συνέπειες ωστόσο είναι διαφορετικές.

69. Όταν μια κοινοτική πράξη ακυρώνεται κατόπιν προσφυγής δυνάμει του άρθρου 173, κηρύσσεται «άκυρη» και εξαφανίζεται αναδρομικώς — εκτός αν το Δικαστήριο, εφαρμόζοντας το άρθρο 174, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της αποφάσεώς του. Αντιθέτως, στο πλαίσιο του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, οσάκις το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη πράξη πάσχει από πλημμέλεια, περιορίζεται να «αποφανθεί» ότι η πράξη είναι «ανίσχυρη» [27].

70. Βεβαίως, η διαπίστωση του ανισχύρου συνεπάγεται ορισμένα αποτελέσματα παρόμοια με αυτά της ακυρωτικής αποφάσεως.

71. Έτσι, τα εθνικά δικαστήρια είναι υποχρεωμένα να δεχθούν την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας, η οποία προκάλεσε την υποβολή της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, και να μην εφαρμόσουν την οικεία πράξη στην υπόθεση που εκδικάζεται στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

72. Ομοίως, το διαπιστωθέν ανίσχυρο δεσμεύει κάθε άλλο εθνικό δικαστήριο το οποίο, κατόπιν ασκήσεως ασκήσεως εσωτερικών ενδίκων μέσων, αποφαίνεται επί της ίδιας ένδικης διαφοράς [28]. Εξάλλου, τέτοιες αποφάσεις, οι οποίες ακυρώνουν μια κοινοτική πράξη έχουν, έναντι των εθνικών δικαστηρίων, αναδρομικό αποτέλεσμα — χωρίς, εντούτοις, ο αναδρομικός χαρακτήρας τους να τις εξομοιώνει προς ακυρωτικές αποφάσεις: «απλώς, το εθνικό δικαστήριο εξουσιοδοτείται να αποφαίνεται ότι, αναδρομικώς, δεν είναι δυνατόν να αντιτάσσεται η πράξη, η οποία καθίσταται αναδρομικώς μη εφαρμοστέα, στη νομική κατάσταση που

26 — Αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1980, 4/79, Providence agricole de la Champagne [Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 95, σκέψη 43 (στο γαλλικό κείμενο: σκέψη 44)], 109/79, Maïseries de Beauce (Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 147, σκέψη 44), και 145/79, Roquette Frères [Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 153, σκέψη 48 (στο γαλλικό κείμενο: σκέψη 51)].

27 — Βλ., στο πνεύμα αυτό, Isaac G., όπ.π., και Kovar R., όπ.π.

28 — Παγία νομολογία από της εκδόσεως της αποφάσεως της 13ης Μαΐου 1981, 66/80, International Chemical Corporation (Συλλογή 1981, σ. 1191, σκέψη 13).

αποτελεί το αντικείμενο της ένδικης διαφοράς» [29] —, εκτός εάν, και στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο αποφασίσει ότι το ανίσχυρο ισχύει μόνο για το μέλλον [30].

73. Τέλος, οι εθνικές αρχές που εξέδωσαν εθνικές διατάξεις βάσει, ή κατ' εφαρμογήν, της πράξεως που κηρύχθηκε ανίσχυρη πρέπει να τις ανακαλέσουν [31].

74. Παρά ταύτα όμως, εκτός από αυτήν την τελευταία περίπτωση, τα *έναντι των εθνικών αρχών αρχών* αποτελέσματα των αποφάσεων περί κηρύξεως ανισχύρου πρέπει να διακρίνονται από τα αποτελέσματα των ακυρωτικών αποφάσεων: ενώ τα αποτελέσματα των ακυρωτικών αποφάσεων εκτείνονται *σ' αυτόν καθαυτό τον κανονισμό που ακυρώνεται* και τον εξαφανίζουν, δηλαδή τον εξαλείφουν από την έννομη τάξη, οι αποφάσεις περί κηρύξεως ανισχύρου έχουν ως προορισμό να παράγουν αποτελέσματα κυρίως έναντι των δικαστηρίων, σε περίπτωση που αυτά κληθούν να εφαρμόσουν τον εν λόγω κανονισμό.

75. Είναι βεβαίως δυνατό να υπάρχουν περιπτώσεις που η κήρυξη του ανισχύρου από το Δικαστήριο να αρκεί αφ' εαυτής, τούτο δε διότι απλώς καταργεί τη νομική *βάση δυνάμει της οποίας* επιβλήθηκαν ορισμένες υποχρεώσεις, όπως, επί παραδείγματι, η καταβολή κάποιου τέλους [32]. Στην περίπτωση αυτή, οι εθνικές αρχές μπορούν και οφείλουν να εφαρμόσουν πλήρως την προδικαστική απόφαση και, όπως συμβαίνει κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως που κηρύσσει άκυρη μια πράξη κοινοτικού οργάνου, να θεωρήσουν την πράξη αυτή ως «άκυρη» και, κατά συνέπεια, να επιστρέψουν τα εισπραχθέντα τέλη.

76. Εντούτοις, απλώς και μόνον η διαπίστωση του ανισχύρου μιας πράξεως κοινοτικού οργάνου δεν αρκεί πάντοτε για την άρση του παρανόμου του βαλλομένου κανόνα δικαίου. Προκειμένου να αρθεί το παράνομο που διαπιστώθηκε κατά τον τρόπο αυτόν, ενδέχεται να απαιτούνται πολύπλοκες διευθετήσεις ή η επιλογή, από το σύνολο των κρατών μελών, μεταξύ διαφόρων δυνατών εναλλακτικών λύσεων πράγμα το οποίο δεν μπορεί να επαφίεται στην εκτίμηση εκάστης των εθνικών αρχών, διότι άλλως θα υπήρχε κίνδυνος διαταράξεως της συνοχής του θεσπισθέντος κοινοτικού συστήματος. Φρονώ ότι στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται, με την απόφαση Wehrs, η κήρυξη του ανισχύρου του κανόνα της μη σωρεύσεως. Προκειμένου να πεισθεί κανείς για την άποψη αυτή, αρκεί να αναλογιστεί πόσο περίπλοκη είναι ολόκληρη η κοινοτική ρύθμιση περί της κοινής αγοράς του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, πόσο οι διατάξεις της αλληλεπικαλύπτονται και σε ποιες διευθετήσεις χρειάστηκε να προβεί το Συμβούλιο, με την έκδοση του κανονισμού 2055/93, κατόπιν της κηρύξεως ως ανισχύρου του κανόνα της μη σωρεύσεως.

77. Αν οι εθνικές αρχές έπρεπε να προβλέψουν τα μέτρα αυτά, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου Wehrs, θα έπρεπε να μην εφαρμόσουν τον κανόνα της μη σωρεύσεως και, κατά συνέπεια, να προβούν στη χορήγηση ποσοστώσεων στους ενδιαφερομένους παραγωγούς.

29 — Isaac G., όπ.π., σ. 300, παράγραφος 2.

30 — Βλ., επί παραδείγματι, τις τρεις προπαρατεθείσες αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1980.

31 — *Απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 1975, 23/75, Rey Soda* (Συλλογή τόμος 1975, σ. 399).

32 — Βλ., επί παραδείγματι, τις αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1980, 130/79, Express Dairy Foods (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙ, σ. 271, σκέψη 14), και της 26ης Απριλίου 1994, C-228/92, Roquette Frères (Συλλογή 1994, σ. I-1445, σκέψη 18).

78. Όμως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η θεσπισθείσα, με σκοπό τον περιορισμό της αυξήσεως της παραγωγής, κοινοτική ρύθμιση καθορίζει το ύψος της συνολικής ποσότητας αναφοράς *σε κοινοτικό επίπεδο*, η οποία στη συνέχεια κατανέμεται μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, τα οποία επίσης κατανέμουν την ποσότητα που τους χορηγήθηκε κατά τον ανωτέρω τρόπο μεταξύ των εντοπίων παραγωγών. Ως εκ τούτου, η συνολική ποσότητα είναι διαφορετική για κάθε κράτος μέλος και αποτελεί το όριο το οποίο το κράτος μέλος δεν μπορεί να υπερβεί και εντός του οποίου πρέπει να κινηθεί κατά τη χορήγηση ποσοτήτων αναφοράς.

79. Συνεπώς, οι εθνικές αρχές δεν μπορούσαν, όπως είναι φυσικό, να αποφασίσουν αυθαίρετα τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς καθορισθείσας από αυτές.

80. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι εθνικές αρχές μπορούσαν να επιλέξουν μεταξύ διαφόρων λύσεων. Θα ήθελα να παραθέσω ορισμένες: να αφαιρέσουν, από ένα τμήμα ή από το σύνολο των παραγωγών που έχουν ήδη λάβει ποσόστωση, μέρος της ποσότητας αναφοράς τους για να την ανακατανείμουν στους παραγωγούς που αποκλείστηκαν λόγω του κανόνα της μη σωρεύσεως· να κάνουν χρήση του άρθρου 4α του κανονισμού 857/84 [33] το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να παραχωρούν, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, τις ποσότητες αναφοράς που δεν χρησιμοποίησαν οι παραγωγοί ή οι αγοραστές στους παραγωγούς ή αγοραστές της ίδιας περιοχής ή, ενδεχομένως άλλων περιοχών, δηλαδή «να αντλήσουν» από την εθνική εφεδρική ποσότητα.

81. Όμως, ακόμη και αν οι αρχές αυτές εφάρμοζαν τη μία ή την άλλη εναλλακτική λύση, βάσει ποιου κανόνα θα μπορούσαν να υπολογίσουν την ποσότητα που έπρεπε να χορηγήσουν; Και αν, παρά ταύτα, κατόρθωναν να υπερκεράσουν όλα αυτά τα εμπόδια, πώς θα μπορούσαν να είναι βέβαιες ότι ενεργούν σύμφωνα με την κανονιστική ρύθμιση που θα θεσπιζόταν μεταγενεστέρως, σεβόμενες συγχρόνως τον ουσιώδη επιδιωκόμενο στόχο, δηλαδή τον περιορισμό της πλεονάζουσας παραγωγής; Γίνεται αντιληπτό επίσης ποιες δυσκολίες απορρέουν από τις διαφορετικές λύσεις που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν τα διάφορα κράτη.

82. Θα μπορούσα να παραθέσω και άλλα παραδείγματα, αλλά δεν κρίνω σκόπιμο να εμμείνω επί του σημείου αυτού, δεδομένου ότι θεωρώ πρόδηλο ότι οι εθνικές αρχές δεν μπορούσαν να ενεργήσουν αναλόγως από μόνες τους κατόπιν της διαπιστώσεως, με την απόφαση Wehrs του Δικαστηρίου, του ανισχύρου του κανόνα της μη σωρεύσεως.

83. Παρά ταύτα, αντιλαμβάνομαι ότι το συμπέρασμα αυτό δεν είναι ικανοποιητικό. Ενώ το Δικαστήριο αναγνωρίζει το ανίσχυρο μιας διατάξεως, οι εθνικές αρχές δεν μπορούν να ενεργήσουν αναλόγως βάσει της αναγνωρίσεως αυτής και, ως εκ τούτου, οι επιχειρηματίες τους οποίους θίγει η διάταξη αυτή δεν μπορούν να επικαλεστούν το ανίσχυρό της. Τα αποτελέσματα και η τύχη του κανόνα του οποίου το ανίσχυρο αναγνωρίστηκε παραμένουν αβέβαια, σε όλες τις περιπτώσεις που η εφαρμογή τους δεν προκαλεί ένδικη διαφορά.

33 — Παρεμβληθέν με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 590/85 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1985, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 68, σ. 1).

84. Εντούτοις, είναι δυνατή κάποια επανόρθωση της καταστάσεως. Έτσι, θα μπορούσε να γίνει επίκληση της ευθύνης της Κοινότητας. Ομοίως, σε περίπτωση που τα κοινοτικά όργανα θα παρέλειπαν να λάβουν μέτρα για την άρση του διαπιστωθέντος ανισχύρου, θα μπορούσαν να προβληθούν αιτιάσεις κατά της συμπεριφοράς του με την άσκηση προσφυγής κατά παραλείψεως.

85. Συναφώς, το Δικαστήριο επιτρέπει να δοθεί ικανοποιητική λύση όσον αφορά τη διατυπωθείσα αιτίαση, επισημαίνοντας ότι το όργανο που εξέδωσε τον ανίσχυρο κανονισμό, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή, οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ, να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η απόφαση, άλλως φέρει ευθύνη.

86. Έτσι, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ως εξής:

«(...) εναπόκειται στα αρμόδια όργανα της Κοινότητας να λάβουν τα αναγκαία μέτρα (...)· η απάντηση αυτή (...) είναι ακόμη περισσότερο ενδεδειγμένη, δεδομένου ότι υφίστανται περισσότεροι του ενός τρόποι για την άρση [του διαπιστωθέντος ανισχύρου] και ότι εναπόκειται στα αρμόδια για θέματα κοινής γεωργικής πολιτικής όργανα να εκτιμούν τους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες από τους οποίους εξαρτώνται αυτές οι εναλλακτικές λύσεις». [34]

34 — Αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 1977, Ruckdeschel κ.λπ., καλούμενες Quellmehl (σ. 531, σκέψη 13), και Moulins et huileries de Pont-à-Mousson και Providence agricole de la Champagne (σ. 535, σκέψεις 28 και 29), προπαρατεθείσες στο σημείο 67 των προτάσεών μου.

ή ακόμη τα εξής:

«(...) εντούτοις, η απάντηση αυτή [περί αναγνωρίσεως του ανισχύρου του κανονισμού] αφήνει στο Συμβούλιο την ευχέρεια να λάβει όλα τα πρόσφορα μέτρα, τα οποία συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, προκειμένου να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς (...)» [35].

87. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως Wehrs του Δικαστηρίου και χωρίς, εξάλλου, να χρειάζεται να το διευκρινίσει το Δικαστήριο, το Συμβούλιο ήταν υποχρεωμένο να προβεί στην έκδοση νέου κοινοτικού νομοθετήματος για να άρει το διαπιστωθέν ανίσχυρο. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές δεν μπορούσαν, πριν από την έκδοση του κανονισμού 2055/93, να προβλέψουν τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις και τα συγκεκριμένα όρια χορηγήσεως ποσοστώσεων που θα έθετε ο κανονισμός αυτός.

88. Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί εν κατακλείδι η απάντηση ότι, σε καμία από τις δύο υποθετικές περιπτώσεις που εκθέτει το High Court, δεν έχει το καθού Υπουργείο, ως η αρμόδια εθνική αρχή, την εξουσία ή την υποχρέωση είτε να χορηγήσει στην προσφεύγουσα ειδική προσωρινή ποσότητα αναφοράς είτε να την αντιμετωπίσει έως ως εάν αυτή είχε λάβει τέτοια ποσότητα.

35 — Απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1978, 103/77 και 145/77, Royal Scholten-Honig και Tunnel Refineries (Συλλογή τόμος 1978, σ. 629, σκέψη 86). Εκτός από τις αποφάσεις των οποίων παρατίθενται αποσπάσματα, βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 1980 και την προπαρατεθείσα απόφαση International Chemical Corporation, σκέψη 16.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

89. Το ερώτημα αυτό, το οποίο τίθεται από την αίρεση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, αφορά το κύρος του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89.

90. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό έχει ήδη δοθεί με την απόφαση Wehrs του Δικαστηρίου, κηρύσσουσα ανίσχυρο τον κανόνα της μη σωρεύσεως που προβλέπει το άρθρο 3α, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 857/84, και αρκούμαι, συναφώς, να παραπέμψω στο συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Δικαστήριο, το οποίο υπενθυμίζω στο σημείο 64 των παρουσών προτάσεων.

Επί του τρίτου ερωτήματος

91. Με το τρίτο ερώτημα τίθεται το ζήτημα αν οι εθνικές αρχές ήταν υποχρεωμένες να λάβουν τα μέτρα που επιβάλλονται εκ του ανισχύρου του άρθρου 3α, παράγραφος 1, πριν από τη θέσπιση άλλων κοινοτικών διατάξεων.

92. Το ζήτημα αυτό εξετάστηκε στο πλαίσιο της απαντήσεως στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος, στην εξέταση του οποίου και παραπέμπω [36].

Επί του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

93. Τα ερωτήματα αυτά, με τα οποία τίθεται το ζήτημα αν θα μπορούσε να θεμελιωθεί η ευθύνη των εθνικών αρχών και, εάν ναι, ποια είναι η βάση της ευθύνης αυτής, δεν μπορούν να τύχουν απαντήσεως, καθόσον φρονώ ότι στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

94. Θα ήθελα να επισημάνω απλώς ότι, εάν ενδεχομένως έπρεπε να αναζητηθεί ευθύνη, θα έπρεπε να εξεταστεί η ευθύνη της Κοινότητας. Εξάλλου, θα ήθελα να αναφέρω ότι η προσφεύγουσα στην υπόθεση αυτή άσκησε το 1992 αγωγή αποζημιώσεως κατά της Κοινότητας, η οποία αυτή τη στιγμή εκκρεμεί ενώπιον του Πρωτοδικείου [37].

36 — Σημεία 62 επ. των προτάσεών μου.

37 — Βλ. το σημείο 56 των παρατηρήσεων της Επιτροπής.

Απαντήσεις επί των ερωτημάτων στην υπόθεση John Ecroyd

Επί του πρώτου ερωτήματος

95. *Με το πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματός του*, το High Court ερωτά αν ο προσφεύγων, John Ecroyd, εδικαιούτο να λάβει ποσόστωση Slom II δυνάμει του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89 και τον κανονισμό 1639/91.

96. Θα ήθελα, κατ' αρχάς, να επισημάνω ότι, βάσει του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί μόνο με τον κανονισμό 764/89, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να αξιώσει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή προέβλεπε δύο μόνο κατηγορίες παραγωγών που μπορούσαν να αξιώσουν την ποσόστωση αυτή: τους παραγωγούς που είχαν αναλάβει δέσμευση μη εμπορίας και τους παραγωγούς που είχαν αναλάβει την εκμετάλλευση από τους αρχικούς δικαιούχους κατά τη διάρκεια της περιόδου μη εμπορίας, αναλαμβάνοντας επίσης για λογαριασμό τους την υποχρέωση αυτή. Όμως, ο προσφεύγων άρχισε το 1987 την παραγωγή στην εκμετάλλευση Lyvers Ocle, μόνο υπό την ιδιότητα του υπομισθωτή της Ecroyd Ltd, μετά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας. Συνεπώς, δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής όσον αφορά πρόσωπα των τότε ισχυουσών διατάξεων.

97. Μπορούσε εντούτοις ο προσφεύγων να ζητήσει τη διαφορετική αντιμετώπιση της καταστάσεώς του μετά την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 με τον κανονισμό 1639/91, εκδοθέντα, ιδίως, κατόπιν της αποφάσεως Rauh;

98. Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 1639/91, ορίζει, με τη δεύτερη περίπτωσή του, ότι ο παραγωγός που απέκτησε εκμετάλλευση *εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη*, μετά τη λήξη της δεσμεύσεως που ανελήφθη δυνάμει του κανονισμού 1078/77 από τον δικαιοπάροχό του, αλλά πριν από τις 29 Ιουνίου 1989, λαμβάνει προσωρινά, κατόπιν αιτήσεώς του υποβληθείσας εντός προθεσμίας τριών μηνών από την 1η Ιουλίου 1991, ειδική ποσότητα αναφοράς.

99. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων υπέβαλε πράγματι εμπροθέσμως την αίτησή του (στις 25 Σεπτεμβρίου 1991). Εντούτοις, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι ο προσφεύγων απέκτησε την εκμετάλλευση, πριν από τις 29 Ιουνίου 1989, εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη, από δικαιοπάροχο που είχε αναλάβει και τηρήσει δέσμευση μη εμπορίας;

100. Η έννοια της φράσεως «κληρονομία ή ανάλογη προς κληρονομία πράξη» εξετά-

στηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1991, Von Deetzen:

«Η έκφραση "τρόπος μεταβιβάσεως ανάλογος προς την κληρονομική διαδοχή" πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή με την οποία πραγματοποιείται, κάθε πράξη που συνεπάγεται αποτελέσματα παρόμοια προς την κληρονομική διαδοχή. Συνεπώς, περιλαμβάνει, ιδίως, τις συναλλαγές που συνάπτονται μεταξύ παραγωγού και του εικαζομένου κληρονόμου του και οι οποίες αφορούν την οικεία εκμετάλλευση, *υπό τον όρον ότι η εν λόγω συναλλαγή, βάσει του σκοπού και του αντικειμένου της, αποσκοπεί κυρίως στη συνέχιση της παραγωγής στο πλαίσιο της εκμεταλλεύσεως από τον εικαζόμενο κληρονόμο και όχι στη ρευστοποίηση της αγοραίας αξίας της εκμεταλλεύσεως από τον δικαιοπάροχο παραγωγό.*

Κατόπιν αυτού, δεν μπορεί επίσης να αποκλειστεί από την έκφραση "τρόπος μεταβιβάσεως ανάλογος προς την κληρονομική διαδοχή" ούτε η εισφορά της εκμεταλλεύσεως σε αστική εταιρία στην οποία μετέχει ο κάτοχος της ειδικής ποσότητας αναφοράς, ούτε το γεγονός ότι, κατά το γερμανικό δίκαιο, το εταιρικό μερίδιο του τελευταίου περιέρχεται στους λοιπούς εταίρους σε περίπτωση θανάτου ή αποχωρήσεώς του από την εταιρία, ούτε ακόμη η εκμίσθωση της εκμεταλλεύσεως στον εικαζόμενο κληρονόμο του κατόχου της ειδικής ποσότητας αναφοράς, *υπό την προϋπόθεση ότι οι όροι της σχετικής με την πράξη συμβάσεως περιάγουν τον εικαζόμενο κληρονόμο σε προνομιούχο θέση σε σχέση με τον επιχειρηματία που θα ανελάμβανε παρόμοια εκμετάλλευση βάσει των συνθηκών της αγοράς.*

Στο πλαίσιο της θεσπιζομένης με το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ συνεργασίας μεταξύ εθνικού δικαστηρίου και Δικαστηρίου, εναπόκειται στο πρώτο να κρίνει αν τα ανωτέρω κριτήρια ικανοποιούνται στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται το προδικαστικό ερώτημα, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των πραγματικών και νομικών στοιχείων των οικείων πράξεων» [38].

101. Υπό το φως της νομολογίας αυτής, ιδίως δε της τελευταίας παραγράφου που παρατέθηκε ανωτέρω, και παρά την ανταλλαγή επιχειρημάτων επί του σημείου αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, φρονώ ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί εάν η συναλλαγή κατόπιν της οποίας ο προσφεύγων κατέστη κύριος της επίδικης εκμεταλλεύσεως συνιστά ή όχι κληρονομία ή άλλο τρόπο μεταβιβάσεως ανάλογο προς την κληρονομική διαδοχή. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει το ζήτημα αυτό, βάσει των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την προπαρατεθείσα απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1991, Von Deetzen.

102. Συναφώς, θα ήθελα απλώς να επισημάνω, κατ' αρχάς, ότι το γεγονός ότι ο John Ecroyd απέκτησε το 1983, σε ηλικία 25 ετών, δικαίωμα επί μεριδίου από το Children's settlement δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κληρονομία ή τρόπος μεταβιβάσεως ανάλογος προς την κληρονομική διαδοχή. Κατά την ημερομηνία αυτή, ο προσφεύγων απέκτησε το δικαίωμα να λάβει ορισμένη αναλογία της ιδιοκτησίας του trust, αλλά όχι ακόμη αυτοτελές ή συγκεκριμένο μερίδιο. Στο πλαίσιο της διανομής μεταξύ αυτού και των άλλων δικαιούχων, υπήρχαν περισσότερες της μιας

38 — C-44/89, Συλλογή 1991, σ. I-5119, σκέψεις 38 έως 40, η υπογράμμιση δική μου.

δυνατότητες [39]. Στη συνέχεια, το 1987, ο John Ecroyd άρχισε να παράγει στο Lyvers Ocle, αλλά αποκλειστικά υπό την ιδιότητα του υπομισθωτή της Ecroyd Ltd, δεδομένου ότι η εταιρία αυτή το είχε μισθώσει από το Children's settlement. Ούτε η κατάσταση αυτή μπορεί να εξομοιωθεί με την κατάσταση ενός κληρονόμου.

103. Εν πάση περιπτώσει, μόλις το 1989 ο προσφεύγων απέκτησε δικαίωμα κυριότητας επί του Lyvers Ocle.

104. Βεβαίως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η συναλλαγή κατόπιν της οποίας ο John Ecroyd κατέστη κύριος αποτελεί συνήθη εμπορική συναλλαγή, κατά το μέτρο που ο προσφεύγων δεν κατέβαλε για το αγρόκτημα αυτό παρά μόνο ποσό ίσο προς το 15 % της αξίας του, το οποίο αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ της αξίας των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο του Children's settlement και της αξίας του μεταβιβαζομένου αγαθού. Συναφώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι πρόκειται περί κληρονομίας, εφόσον αληθεύει ότι, όπως έχει υπογραμμίσει ρητώς το Δικαστήριο: «(...) οι όροι της σχετικής με την πράξη συμβάσεως περιάγουν τον εικαζόμενο κληρονόμο σε προνομιούχο θέση σε σχέση με τον επιχειρηματία που θα ανελάμβανε παρόμοια εκμετάλλευση βάσει των συνθηκών της αγοράς».

105. Εντούτοις, θεωρώ ότι η ανταλλαγή ισχυρισμών επί του σημείου αυτού αν δεν αφορά, κατ' ουσίαν, υποθετικές καταστάσεις, είναι τουλάχιστον αλυσιτελής. Συγκεκριμένα, είτε πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο John Ecroyd δεν απέκτησε το Lyvers Ocle εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη και, συνεπώς, δεν μπορούσε να αξιώσει τη χορήγηση ποσοστώσεως Slom II, είτε πρέπει να θεωρηθεί ότι η μεταβίβαση των εκτάσεων στον προσφεύγοντα συνιστά μεν πράγματι κληρονομία ή τρόπο μεταβιβάσεως ανάλογο προς την κληρονομική διαδοχή, πλην όμως πραγματοποιήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1989, δηλαδή μετά τις 29 Ιουνίου 1989, ημερομηνία λήξεως της προβλεπομένης από την κανονιστική ρύθμιση προθεσμίας, μετά την πάροδο της οποίας ο κληρονόμος εκμεταλλεύσεως για την οποία είχε αναληφθεί προηγουμένως δέσμευση μη εμπορίας, δεν είχε πλέον δικαίωμα υποβολής αιτήσεως για την προσωρινή χορήγηση ποσότητας αναφοράς.

106. Συνεπώς, φρονώ ότι ο προσφεύγων δεν είχε δικαίωμα να λάβει ειδική ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 1639/91.

107. *Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος*, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν το δικαίωμα αυτό λήψεως ειδικής ποσότητας αναφοράς μπορούσε να συναχθεί από την απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση Wehrs.

108. Παρά το γεγονός ότι η αναγνώριση, με την απόφαση αυτή, του ανισχύρου του κανόνα της μη σωρεύσεως θα μπορούσε κατά κάποιο τρόπο να αφορά την κατάσταση του προσφεύγοντος στην παρούσα

39 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση έγινε δεκτό ότι οι trustees μπορούσαν, επί παραδείγματι, να πωλήσουν την ιδιοκτησία του trust προκειμένου να διανείμουν το προϊόν της πωλήσεως. Οι trustees μπορούσαν να μην ικανοποιήσουν το αίτημα του John Ecroyd να αποκτήσει το Lyvers Ocle. Όπως δέχθηκε ο εκπρόσωπός του, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατά την ημερομηνία αυτή ο John Ecroyd είχε απλώς «νομιζόμενο δικαίωμα».

υπόθεση, φρονώ ότι δεν θα μπορούσε να συνεπάγεται οποιαδήποτε υποχρέωση των εθνικών αρχών, τούτο δε για τους λόγους που εκτέθηκαν στην υπόθεση Ecroyd Ltd. Συνεπώς, παραπέμπω, καθόσον είναι αναγκαίο, στις προτάσεις μου επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση Ecroyd Ltd [40].

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

109. Με τα ερωτήματα αυτά, το High Court ερωτά αν το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμούς 764/89 και 1639/91, είναι έγκυρο, κατά το μέτρο που δεν επιτρέπει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς που απέκτησαν εκμετάλλευση εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη μετά τις 29 Ιουνίου 1989. Επισημαίνω ότι οι προβληματισμοί αυτοί δεν ενδιαφέρουν παρά μόνον εάν το αιτούν δικαστήριο, κατ' εφαρμογή των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1991, Von Deetzen, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων απέκτησε το Lyvers Ocle εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη.

110. Όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας Mischo με τις προτάσεις του στην υπόθεση Rauh, στο πλαίσιο κληρονομίας ή τρόπου μεταβιβάσεως αναλόγου προς την κληρονομική διαδοχή, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η γενική αρχή ότι ο κληρονόμος αποτελεί συνέχεια του προσώπου του δικαιοπαρόχου και αναλαμβάνει το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων αυτού [41]. Αλλά ο κληρονόμος αυτός δεν μπορεί να αναλάβει παρά μόνο το σύνολο αυτών των περιουσιακών στοιχείων χωρίς να δύναται να αξιώσει επιπλέον δικαιώματα τα οποία δεν είχε ο δικαιοπάροχός του, παραγωγός Slom I.

111. Όπως είναι γνωστό, το άρθρο 3α, παράγραφος 1, όπως ίσχυε κατόπιν της τροποποιήσεώς του με τον κανονισμό 764/89, προέβλεπε και αυτό αποκλειστική προθεσμία όσον αφορά τις αιτήσεις χορηγήσεως προσωρινών ειδικών ποσοτήτων αναφοράς που υποβάλλονταν από τους παραγωγούς Slom I: οι αιτήσεις αυτές έπρεπε να υποβληθούν από τις 29 Μαρτίου 1989 μέχρι τις 29 Ιουνίου 1989.

112. Επομένως, είναι απολύτως λογικό να θεωρηθεί ότι με τον κανονισμό 1639/91 ρυθμίστηκε μόνον η περίπτωση των παραγωγών Slom II οι οποίοι απέκτησαν κάποια εκμετάλλευση από δικαιοπάροχο παραγωγό Slom I πριν από τις 29 Ιουνίου 1989. Στο πλαίσιο αυτό, οι παραγωγοί αυτοί έχουν το ίδιο δυνητικό δικαίωμα να λάβουν ποσότητα αναφοράς με αυτό που είχε ο δικαιοπάροχός τους. Όπως υπογραμμίζεται στην τελευταία φράση της πρώτης αιτιολογικής σκέψεως του κανονισμού 1639/91, «(...) θα πρέπει να επιτραπεί στους παραγωγούς που ανέλαβαν τη γαλακτοκομική εκμετάλλευση εκ κληρονομίας ή με ανάλογο τρόπο, και οι οποίοι δεν υπέβαλαν αίτηση μεταξύ 29ης Μαρτίου και 29ης Ιουνίου 1989 ή των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε, να υποβάλουν ή να επαναλάβουν την αίτησή τους». Εάν, αντιθέτως, είχε απονεμηθεί στους παραγωγούς, στους οποίους περιήλθε κληρονομία μετά τις 29 Ιουνίου 1989, το δικαίωμα να λάβουν ποσότητα αναφοράς, θα είχαν αποκτήσει δικαίωμα το οποίο δεν είχε ο δικαιοπάροχός τους και το οποίο, συνεπώς, δεν μπορούσε να τους μεταβιβαστεί. Επομένως, οι παραγωγοί Slom II που

40 — Σημεία 62 επ.

41 — Σημεία 30 έως 33.

κληρονομούν μετά τις 29 Ιουνίου 1989 δεν μπορούν να έχουν δικαίωμα να λάβουν ποσότητα αναφοράς παρά μόνον καθόσον η ποσότητα αυτή αποτελούσε μέρος της κληρονομιάς, δηλαδή αποκλειστικά εάν ο κληρονομούμενος, παραγωγός Slom I, είχε υποβάλει εμπροθέσμως αίτηση, μεταξύ της 29ης Μαρτίου 1989 και της 29ης Ιουνίου 1989.

113. Θα ήθελα, εξάλλου, να επισημάνω ότι η νέα διατύπωση του άρθρου 3α, παράγραφος 1, κατόπιν της τροποποιήσεώς του με τον κανονισμό 1639/91 είναι σύμφωνη προς την απόφαση Rauh βάσει της οποίας, ιδίως, αυτό έχει συνταχθεί. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο αυτό, όπως είχε διατυπωθεί στον κανονισμό 857/84, δεν μπορούσε να έχει «(...) την έννοια ότι δεν επιτρέπει στον κληρονόμο ή στον προς αυτόν εξομοιούμενο να ζητήσει, *όπως και ο ίδιος ο παραγωγός*, τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς υπό τους όρους που προβλέπουν οι διατάξεις του εν λόγω άρθρου» [42], στη συνέχεια δε το Δικαστήριο κατέληξε ότι «αντιθέτως, (...) το εν λόγω άρθρο [πρέπει να] ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στους "παραγωγούς" στους οποίους αναφέρεται περιλαμβάνονται, εκτός από τους διευθύνοντες τη γεωργική εκμετάλλευση, οι οποίοι ανέλαβαν προσωπικώς την υποχρέωση, δυνάμει του κανονισμού 1078/77, και εκείνοι οι οποίοι, μετά τη λήξη της υποχρεώσεως που είχε αναλάβει ο διευθύνων την εκμετάλλευση, ανέλαβαν τη συγκεκριμένη γεωργική εκμετάλλευση λόγω κληρονομίας ή μέσω ανάλογης προς την κληρονομία πράξεως» [43].

114. Ως *εκ τούτου, φρονώ ότι το άρθρο* 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμούς 764/89 και 1639/91, δεν περιλαμβάνει στοιχεία ικανά να θίξουν το κύρος του, καθόσον αποκλείει τους παραγωγούς που απέκτησαν εκμετάλλευση εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη μετά τις 29 Ιουνίου 1989.

Επί του τετάρτου, πέμπτου και έκτου ερωτήματος

115. Ενόψει των απαντήσεων τις οποίες προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στα τρία πρώτα ερωτήματα, το τέταρτο, πέμπτο και έκτο ερώτημα δεν χρήζουν απαντήσεως.

Πρόταση

116. Βάσει των σκέψεων που ανέπτυξα ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα τις ακόλουθες απαντήσεις:

42 — Σκέψη 19.

43 — Σκέψη 23.

Στην υπόθεση Ecroyd Ltd

«1) Σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, η αρμόδια εθνική αρχή δεν έχει την εξουσία ούτε την υποχρέωση να χορηγήσει προσωρινή ποσότητα αναφοράς στην προσφεύγουσα, ούτε να την αντιμετωπίσει έως αν αυτή είχε λάβει ειδική ποσότητα αναφοράς, είτε βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989, είτε κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-264/90, Wehrs·

2) το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89, είναι ανίσχυρο κατά το μέτρο που έχει αναγνωριστεί με την προπαρατεθείσα απόφαση Wehrs·

3) η αρμόδια εθνική αρχή δεν μπορούσε να ενεργήσει εν προκειμένω αυτοβούλως σε συμμόρφωση προς την προπαρατεθείσα απόφαση Wehrs, πριν από τη θέσπιση νέων κοινοτικών διατάξεων σκοπουσών στην άρση του διαπιστωθέντος ανισχύρου·

4) ενόψει της απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, το τέταρτο και πέμπτο ερώτημα δεν χρήζουν απαντήσεως.»

Στην υπόθεση John Ecroyd

«1) Σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, η αρμόδια εθνική αρχή δεν έχει την εξουσία ούτε την υποχρέωση να χορηγήσει προσωρινή ποσότητα αναφοράς στον προσφεύγοντα, ούτε να τον αντιμετωπίσει έως αν αυτός είχε λάβει ειδική ποσότητα αναφοράς, είτε βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρ-

μογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989, είτε κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-264/90, Wehrs·

2) το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως έχει τροποποιηθεί με τους κανονισμούς 764/89 και 1639/91, δεν περιλαμβάνει στοιχεία ικανά να θίξουν το κύρος του, καθόσον αποκλείει τους παραγωγούς που απέκτησαν εκμετάλλευση εκ κληρονομίας ή με ανάλογη προς κληρονομία πράξη μετά τις 29 Ιουνίου 1989·

3) ενόψει των απαντήσεων που δόθηκαν, το τέταρτο, πέμπτο και έκτο ερώτημα δεν χρήζουν απαντήσεως.»